

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina

PRIRUČNIK ZA PLANIRANJE TEKUĆEG I INVESTICIJSKOG ODRŽAVANJA SUDSKIH ZGRADA I NAČINA SAČINJAVANJA PROGRAMA ODRŽAVANJA I SMJERNICE ZA PROJEKTIRANJE SUDSKIH ZGRADA

Projekt jačanja kapaciteta pravosuđa

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina

PRIRUČNIK ZA PLANIRANJE TEKUĆEG I INVESTICIJSKOG ODRŽAVANJA SUDSKIH ZGRADA I NAČINA SAČINJAVANJA PROGRAMA ODRŽAVANJA I SMJERNICE ZA PROJEKTIRANJE SUDSKIH ZGRADA

SARAJEVO
Studen 2023.

Projekt jačanja kapaciteta pravosuđa

Na temelju članka 17. točaka 20. i 21. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08 i 63/23), Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj dana 08.11.2023. godine, usvojilo je:

PRIRUČNIK ZA PLANIRANJE TEKUĆEG I INVESTICIJSKOG ODRŽAVANJA ZGRADA I NAČINA SAČINJAVANJA PROGRAMA ODRŽAVANJA

1. CILJ I SVRHA PRIRUČNIKA

Ovim priručnikom nastoji se pojasniti vrsta, opseg i dinamika aktivnosti tekućeg i investicijskog održavanja zgrada, te način sačinjavanja programa održavanja zgrade, a sve u cilju pravilnog i pravodobnog planiranja kapitalnih ulaganja, kao i sprječavanja nastanka većih oštećenja.

2. UVODNE NAPOMENE

Održavanje zgrade, u smislu ovog priručnika, jesu sve aktivnosti održavanja na zajedničkim dijelovima zgrade kojima se osigurava očuvanje funkcija i svojstava zgrade u skladu s njezinom namjenom, a naročito u cilju redovnog korištenja i funkcioniranja zgrade.

3. VRSTE ODRŽAVANJA ZGRADE

U cilju sprječavanja oštećenja koja nastaju uporabom zgrade ili radi otklanjanja tih oštećenja, provode se aktivnosti tekućeg održavanja zgrade, koje se sastoje od pregleda, popravaka i poduzimanja preventivnih i zaštitnih mjera, odnosno poduzimanja svih aktivnosti kojima se osigurava održavanje zgrade na zadovoljavajućoj razini uporabivosti.

Pod zadovoljavajućom razinom uporabivosti podrazumijeva se stanje zgrade i njezinih elemenata koje je u skladu s tehničkom dokumentacijom na temelju koje je zgrada izgrađena i propisima koji uređuju oblast izgradnje, odnosno da je zgrada sigurna za korištenje.

U cilju poboljšanja uvjeta korištenja zgrade, provode se aktivnosti na investicijskom održavanju, kojim se poboljšavaju karakteristike postojećih elemenata zgrade u odnosu na izvedeno stanje, njihovom zamjenom elementima boljih karakteristika, odnosno dužeg vijeka trajanja.

Aktivnosti tekućeg i investicijskog održavanja, u smislu ovog priručnika, naročito obuhvaćaju

- 1) izvođenje građevinskih, instalaterskih, zanatskih i drugih radova vezanih za održavanje;
- 2) pružanje usluga vezanih za održavanje;
- 3) nabavku dobara potrebnih za održavanje.

4. PROGRAM ODRŽAVANJA ZGRADE

Aktivnosti tekućeg i investicijskog održavanja obavljaju se na zajedničkim dijelovima u skladu s Programom održavanja zgrade.

Uprava suda na temelju stručne ekspertize predlaže Program održavanja i stara se o njegovoj provedbi.

Program održavanja zgrade donosi se na temelju Izvješća o provjeri stanja zgrade.

Sudovi će angažirati stručnu/eosobu/e koje će izvršiti pregled te izraditi Izvješće.

Izvješće sadrži i prijedlog prioriteta održavanja.

Program održavanja zgrade sačinjava se posebno za aktivnosti tekućeg održavanja i posebno za aktivnosti investicijskog održavanja, i osobito obuhvaća:

- 1) *popis elemenata koji su bili predmet provjere stanja;*
- 2) *popis elemenata zgrade koji će biti predmet aktivnosti održavanja;*
- 3) *plan aktivnosti sa predloženom dinamikom održavanja i rokom provedbe aktivnosti;*
- 4) *prioritete u održavanju zgrade u cilju sprečavanja nastanka potrebe za hitnim intervencijama;*
- 5) *okvirnu procjenu potrebnih sredstava za realizaciju aktivnosti na održavanju zgrade;*
- 6) *izvješće o provedenim aktivnostima održavanja u prethodnoj godini, sa specifikacijom i prikazom utrošenih sredstava.*

5. PREDMETI ODRŽAVANJA

Predmet tekućeg i investicijskog održavanja zgrade su zajednički dijelovi zgrade, odnosno građevinski elementi, uređaji, oprema i instalacije u zgradi, koji su navedeni u tablici 1.

U ovisnosti o svojstvima zgrade, predmet tekućeg i investicijskog održavanja mogu biti i drugi odgovarajući elementi zgrade koji nisu navedeni u tablici 1.

6. PROVJERA STANJA

Radi utvrđivanja vrste, opsega i dinamike aktivnosti tekućeg i investicijskog održavanja zgrade, odnosno sačinjavanja Izvještaja, vrši se provjera stanja elemenata zgrade (u daljnjem tekstu: provjera stanja).

Provjera stanja se vrši u skladu s vremenskim intervalima iz tablice 1, a u cilju izrade, odnosno izmjene i dopune Programa održavanja, provjera stanja se može vršiti i prije isteka navedenih vremenskih intervala.

Provjera stanja može se izvršiti vizualnim pregledom elemenata zgrade ili kroz aktivnosti održavanja zgrade kao što su stručni pregledi i ekspertize.

Red. broj	Zajednički dijelovi zgrade (GRAĐEVINSKI ELEMENTI, UREĐAJI, OPREMA I INSTALACIJE)	Provjera stanja / vremenski interval (u godinama)
1.	KONSTRUKTIVNI GRAĐEVINSKI ELEMENTI	
1.1.	temelji/armirani beton	30–40
1.2.	noseći zidovi	25–30
1.3.	stupovi, grede i zidna platna	20–25
1.4.	međukatne konstrukcije	20–25
1.5.	stepenište	15–20
1.6.	liftovsko okno	5–10
1.7.	krovnna konstrukcija	15–20
2.	DRUGI GRAĐEVINSKI ELEMENTI	
2.1.	fasadni zidovi - zidna ispuna - izolacija - završna obrada (fasada i fasadna obloga) - dekorativni i drugi elementi (reljefi, skulpture i dr.)	5–7
2.2.	unutarnji pregradni zidovi (osim zidova u posebnim dijelovima) - zidna ispuna - izolacija - završna obrada (završna obrada prema zajedničkom dijelu kod zida između zajedničkog i posebnog dijela)	7–10
2.3.	krov - krovni pokrivač (crijep, tegola, lim i dr.) - svi slojevi kod ravnog krova - pripadajući elementi krova i krovne konstrukcije u dijelu od prodora elemenata u krovnu konstrukciju do njihova završetka iznad krovnih ravni (dimnjaci, ventilacijski kanali i kanalizacijske vertikale, krovni otvori, krovni svjetlarnici, limeni opšivci i uvale, slivnici, odvodi i dr.)	3–4
2.4.	oluci, olučne cijevi i drugi elementi za odvod vode s krova i zaštitu zgrade od prodora vode	2–4
2.5.	druga krovna i fasadna limarija	0,5–1
2.6.	dimnjačke vertikale	5–7
2.7.	ventilacijski kanali	5–7
2.8.	završne obrade podova, plafona i zidova u zajedničkim dijelovima zgrade	2–3
2.9.	horizontalna i vertikalna hidroizolacija	1–2
2.10.	stolarija i bravarija na zajedničkim dijelovima zgrade (prozori, vrata i njihovi elementi)	2–3
2.11.	ograde na krovu, stepeništima, terasama, lođama i zajedničkim dijelovima zgrade (metalne, staklene, drvene, zidane i dr.)	5–7
2.12.	protupožarno stepenište zgrade	5–7
2.13.	protupožarni koridor	5–6
2.14.	septička jama	4–5
2.15.	šaht vodovodne i kanalizacijske instalacije	5–7
2.16.	ulazna nadstrešnica, vanjsko stepenište	5–10
3.	UREĐAJI I OPREMA	
3.1.	lift, instalacije i uređaji unutar liftovskog okna	1
3.2.	liftovsko postrojenje unutar lift kućice	1
3.3.	crpno postrojenje za izbacivanje otpadne, podzemne i	2–3

	kišne vode (s pripadajućim instalacijama i uređajima)	
3.4.	hidroforско или друго crно postrojenje za opskrbliivanje zgrade vodom ili za reguliranje pritiska vode (s pripadajućim dijelovima i instalacijama)	2–3
3.5.	uređaji i instalacije za uzbunjivanje	2–3
3.6.	oprema za videonadzor	2–3
3.7.	oprema protuprovalnog sustava	2–3
3.8.	hidrant, hidrantska crijeva i drugi hidrantski dijelovi	3–4
3.9.	uređaji i instalacije za zaštitu od požara (oprema vatrodajavnog sustava, aparati za gašenje požara i dr.)	1–2
3.10.	uređaji i oprema zajedničkog sustava ventilacije i klimatizacije**	2–3
3.11.	kazani za kruto gorivo, uređaji kotlovnice u zajedničkim dijelovima zgrade	3–5
3.12.	podstanica	3–4
3.13.	grijna tijela u zajedničkim dijelovima zgrade	2–3
3.14.	sanitarni uređaji u zajedničkim dijelovima zgrade	3–4
3.15.	uređaji za nužno osvjetljenje	2–3
3.16.	uređaji za rezervno napajanje el.energijom (agregati)	2–3
3.17.	interfon	1–2
3.18.	poštanski sandučići	1–2
4.	INSTALACIJE	
4.1.	vodovodna mreža**	3–4
4.2.	kanalizacijska mreža**	3–4
4.3.	elektroinstalacije zgrade i stepenišne, nužne i pomoćne rasvjete**	3–5
4.4.	elektroinstalacija interfona (od uređaja na ulazu do uređaja u posebnom dijelu)	1–2
4.5.	instalacije centralnog grijanja, grijnih tijela u zgradi, dijelova toplinskih postrojenja i uređaja zgrade**	2–3
4.6.	instalacije plina (vertikalne i horizontalne)**	3–4
4.7.	instalacije i uređaji za centralno zagrijavanje vode**	3–4
4.8.	gromobranske instalacije (horizontalne i vertikalne, uključujući i uzemljivač)	2–3
4.9.	instalacije kablovskih i antenskih sustava (od razvodnika na ulazu u zgradu do razvodnika na ulazu u posebni dio)	1–2
4.10.	telefonske instalacije i uređaji (od distributivnog ormarića do prve utičnice u posebnom dijelu)	2–3
4.11.	instalacije videonadzora objekta	2–3
5.	OPREMA I DRUGI ELEMENTIVAN ZGRADE	
5.1.	pločnici i platoi oko zgrade	3–5
5.2.	rigole	
5.3.	slivnici i rešetke	
5.4.	ograde	
5.5.	žardinijere i sl.	
	* Zajednički dijelovi zgrade su dijelovi zgrade koji ne predstavljaju poseban ili samostalan dio zgrade, koji služe za korištenje posebnih ili samostalnih dijelova zgrade, odnosno zgradi kao cjelini.	
	** Dijelovi instalacija i mreže ako ne predstavljaju sastavni dio samostalnog dijela zgrade i ne čine sastavni dio posebnog dijela zgrade, odnosno ne predstavljaju dio instalacija, opreme i uređaja koji isključivo služi jednom posebnom dijelu	

7. TEKUĆE ODRŽAVANJE

Aktivnosti na tekućem održavanju, pored redovnih pregleda, servisiranja i popravaka elemenata zgrade, mogu biti i sljedeće:

- 1) *redovno servisiranje liftova u skladu s važećim propisima;*
- 2) *popravak ili zamjena automata za zajedničko osvjetljenje, prekidača, žarulja i dr.;*
- 3) *deratizacija, dezinfekcija i dezinfekcija zajedničkih prostorija u zgradi u skladu s važećim propisima;*
- 4) *čišćenje slivnika, oluka i olučnih cijevi zgrade;*
- 5) *popravak ili zamjena okova, brava, katanaca i drugih uređaja za zatvaranje ormara za strujomjere, vodomjere, telefonske i televizijske instalacije u zgradi;*
- 6) *krećenje i bojanje zajedničkih prostorija u zgradi;*
- 7) *bojanje cijevne mreže, grijnih tijela i drugih uređaja u zajedničkim dijelovima zgrade;*
- 8) *održavanje higijene u zajedničkim dijelovima zgrade (čišćenje i pranje ulaza, stolarije, zajedničkih prostorija, stepeništa, hodnika, zastakljenih površina i dr.);*
- 9) *čišćenje i održavanje platoa i trotoara oko zgrade, odnosno nasipa, usjeka, rigola i sl.;*
- 10) *druge radove kojima se osigurava održavanje zgrade na zadovoljavajućoj raziniuporabivosti.*

8. HITNO TEKUĆE ODRŽAVANJE

Aktivnosti održavanja kojima se otklanja neposredna opasnost po život, zdravlje i sigurnost ljudi i imovine koje se izvršavaju bez odgađanja, a najkasnije u roku od 48 sati od trenutka saznanja o opasnosti, su:

- 1) *odglavljivanje, osiguranje i oslobađanje osoba i stvari iz zaglavljene kabine lifta;*
- 2) *zatvaranje vode na središnjem ventilu i glavnim ventilima po vertikalama uslijed pucanja vodovodne instalacije;*
- 3) *intervencije kojima se zgradi osigurava redovno opskrbljivanje vodom i električnom energijom;*
- 4) *odgušivanje kanalizacijske mreže u zgradi ili posebnoj dijelu i odnošenje izlivnih ostataka i dezinfekcija prostora;*
- 5) *osiguranje ugroženog prostora (pločnika, prilaznih staza i drugo) u okruženju zgrade upozoravajućom ogradnom barijerom sa znakom upozorenja, radi sigurnosti ljudi i imovine od dijelova sklonih padu sa zgrade, kao i ledenica;*
- 6) *poduzimanje zaštitnih mjera u cilju prevencije požara i drugih oštećenja kojima se sprječava ugrožavanje sigurnosti ljudi i imovine;*
- 7) *druge aktivnosti kojima se otklanja neposredna opasnost po život, zdravlje i sigurnost ljudi i imovine.*

9. PRIORITETNO TEKUĆE ODRŽAVANJE

Aktivnosti na tekućem održavanju koje se izvode radi sprječavanja štetnih posljedica po život i zdravlje ljudi, okoliš, gospodarstvo ili imovinu veće vrijednosti i koje imaju prioritet u tekućem održavanju zgrade, osobito obuhvaćaju:

- 1) *skidanje i popravak elemenata pročeljai krova za koje se utvrdi da ugrožavaju sigurnost ljudi i imovine (maltera, fasadnih obloga, krovnog pokrivača i dr.);*
- 2) *popravak ili zamjenu elemenata krova radi zaštite od prokišnjavanja, odnosno prodora vode i drugih atmosferskih oborina, kao i popravak ili zamjenu drugih elemenata koji su vezani za krov (dimnjaci, ventilacijski kanali, krovni otvori);*
- 3) *ponovno stavljanje lifta u pogon, odnosno popravak ili zamjenu elemenata i dijelova lifta, kao i ispitivanje ispravnosti prema važećim propisima o liftovima;*
- 4) *popravak ili zamjenu oluka i olučnih cijevi i drugih limenih opšivaka ako se utvrdi da su uzrok pojave vlage i prokišnjavanja;*
- 5) *skidanje ili popravak oštećenih dijelova balkona, terasa, lođa i stepeništa zgrade za koje se utvrdi da ugrožavaju sigurnost ljudi i imovine;*
- 6) *popravak ili zamjenu vodovodne i kanalizacijske cijevi i po potrebi snimanja istespecijaliziranom opremom kada dođe do prskanja njezinih dijelova;*
- 7) *popravak ili zamjenu hidrofora i njegovih dijelova kada zbog kvara zgrada ostane bez vode;*
- 8) *izbacivanje podzemnih i slivnih voda iz podrumskih i drugih prostorija u zgradi;*
- 9) *otklanjanje uzroka nestanka struje zbog kvara na elektroinstalaciji zgrade, od strujomjernog ormara do potrošača;*
- 10) *utvrđivanje i otklanjanje uzroka elektriziranja uređaja i instalacija u zgradi, odnosno otklanjanje kvarova i nedostataka koji mogu dovesti do požara;*
- 11) *popravak ili zamjenu cijevne mreže, grijnih tijela i dijelova toplovodnih, odnosno plinskih postrojenja zgrade, zbog prskanja dijelova mreže, grijnih tijela i toplovodnog, odnosno plinskog sustava;*
- 12) *popravak ili zamjenu oštećenog protupožarnog stepeništa;*
- 13) *popravak hidranata, hidrantskih crijeva i drugih hidrantskih dijelova u zgradi kada dođe do prskanja, oštećenja njihovih dijelova ili nestanka;*
- 14) *popravak ili zamjenu instalacija i uređaja za zaštitu od požara;*
- 15) *popravak ili zamjenu neispravnih gromobrana;*
- 16) *popravak agregata;*
- 17) *druge aktivnosti kojima se sprječavaju štetne posljedice po život i zdravlje ljudi, okoliš, gospodarstvo ili imovinu veće vrijednosti.*

Poduzimanje ove vrste aktivnosti počinje bez odgađanja, a u ovisnosti o vrsti oštećenja ili kvara, najkasnije u roku od 30 dana od dana nastanka oštećenja ili kvara.

Na temelju članka 17. točaka 20. i 21. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08 i 63/23), Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj dana 08.11.2023. godine, usvojilo je:

SMJERNICE ZA PROJEKTIRANJE SUDSKIH ZGRADA

Ove smjernice bi trebale poslužiti sudovima pri provedbi aktivnosti projektiranja sudskih zgrada u pogledu veličine, organizacije i funkcionalnosti prostora sudskih zgrada. Neke od smjernica koje se primjenjuju prilikom izgradnje/rekonstrukcije sudskih zgrada opisane su u nastavku dokumenta.

Smjernice u pogledu funkcionalnosti sudskih zgrada

Ciljevi koji se postavljaju prije samog projektiranja sudskih zgrada mogu se označiti kao primarni i sekundarni.

Primarni:

- *karakter (zgrada treba posjedovati i reprezentirati karakter pravosudnih organa i suda koji se nalazi unutar zgrade);*
- *funkcija (objedinjavanje svih funkcija unutar zgrade bez razdvajanja, što izravno utječe na učinkovitost rada suda i racionalizaciju prostora).*

Sekundarni:

- *pristupačnost (funkcionalna pristupačnost za stranke, zaposlene, medije – različite kategorije korisnika);*
- *fleksibilnost (sposobnost prostorne adaptivnosti, promjenjivosti i prilagođavanja);*
- *sigurnost (da u svim elementima odaje opću sigurnost);*
- *otvorenost i udobnost (osiguran prostor za prijam posjetitelja, sudionika, te zaposlenih gdje će se svi osjećati sigurno i udobno);*
- *autoritativnost (izražavanje potrebne razine autoritativnosti).*

Veličina zgrade

Ključni parametri kod projektiranja veličine zgrade su:

- *broj aktivnih predmeta danas i projekcija predmeta u budućnosti;*
- *broj zaposlenih danas i projekcija broja zaposlenih u budućnosti;*
- *broj korisnika i posjetitelja koji svakodnevno ulaze u zgradu i borave izvjesno vrijeme (preporuča se da se broj korisnika računa prema broju sudnica i mogućnosti odvijanja suđenja u svim sudnicama istodobno, kao i prema broju ljudi koji svakodnevno dolaze u zgradu zbog obavljanja raznih administrativnih poslova – pisarnice suda).*

Ulaz u zgradu

Ako postoje svi neophodni uvjeti po pitanju prostorne organizacije, zgradu suda treba planirati i projektirati s minimum tri/četiri ulaza.

- *glavni ulaz – namijenjen za ulaz zaposlenih, stručnih osoba, medija, građana i svih koji dolaze na suđenje ili onih koji dolaze radi potreba obavljanja administrativnih poslova u pisarnici suda;*
- *pomoćni ulaz u zgradu – namijenjen za ulaz zaposlenih, tehničkog osoblja službe za tehničko održavanje, kao i službe dostave u funkciji ekonomata suda;*
- *ulaz za pritvorenike uz pratnju sudske policije.*

Za zaštićenog svjedoka treba osigurati ulaz u zgradu suda neprimjećen od strane javnosti. U slučaju zajedničkih ulaza, potrebno je definirati sigurnosne procedure funkcioniranja kako bi se incidentne situacije svele na minimum.

Zone u zgradi

Kako bi sudske zgrade bile na visokom stupnju funkcioniranja, a potom i sigurnosti, postavljaju se pravila zoniranja koja određuju prostorne cjeline za smještaj potrebnih sadržaja unutar zgrade suda. Definiranjem zona u zgradi suda povećava se razina kontrole pristupa, ulaza i tokova kretanja unutar zgrade, što izravno utječe na smanjenje/racionalizaciju potrebnog broja sudskih policajaca za održavanje reda i mira unutar zgrade suda. Zoniranje zgrade je prvi korak u organizaciji prostora.

Tako bi u zgradi suda trebale biti sljedeće zone:

1. Javna zona – zona korisnika (prizemlje)

Javna zona se odnosi na prostore od glavnog ulaza u zgradu suda do različitih prostora i funkcionalnih cjelina unutar zgrade. Ova zona uključuje glavni ulazni hol, čekaone, hodnike, stepeništa, foajee. Javna zona je najzastupljenija u zoni prizemlja zgrade u dijelu u kojem su pozicionirane prostorije korisničkog i službeničkog standarda, a to su pisarnice, šalter sale, prijam pošte, registracije, prijepis i ovjera i sl.

2. Službena zona – zona administracije (prizemlje+1+2+3)

Privatna zona suda namijenjena je administraciji suda, zaposlenima u sudu, sucima. Privatna zona se odnosi na prostore mirnog rada suda. Pristup nezaposlenih službenoj zoni je kontroliran (elektronički čitač kartica) čime se izbjegava bilo kakvo remećenje rada zaposlenih, sudaca i sudskog osoblja.

3 Zona suđenja – zona sudnica (prizemlje + 1 sprat)

Zona suđenja predstavlja dio zgrade namijenjen sudnicama i prostorijama u funkciji suđenja. Zona suđenja je s aspekta funkcije i sigurnosti, kao i miješanja svih kategorija korisnika, najosjetljivija prostorna cjelina; zato se njezinoj poziciji, funkcionalnoj organizaciji i vezama unutar zgrade (veza s pritvorskim jedinicama i sl.) prilikom projektiranja posvećuje najveća pažnja.

4. Servisna zona – objedinjene servisne funkcije

Servisna zona zgrade je zona objedinjenih servisnih funkcija i predstavlja prostor na najnižoj razini objekta. Rezervirana je pozicioniranje tehničkih prostorija, prostoriju ekonomata, arhiv, prostorije za oduzete predmete, pritvora, ulaza za pritvorenike (automobilom), garaže.

KOMUNIKACIJE UNUTAR ZGRADE

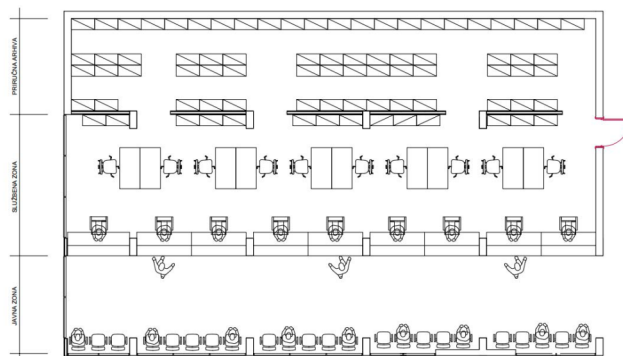
Komunikacija unutar zgrade suda kao fizičke veze između različitih funkcionalnih cjelina, prostora i korisnika za zgradu suda posebno je važna osobito zbog prisutnosti različitih kategorija korisnika, održavanja suđenja određenog stupnja rizika, specifičnih zahtjeva i kontrole kretanja svih nezaposlenih u sudu. Osnovni uvjet koji sudska zgrada mora ispuniti jeste razdvajanje javnih od privatnih tokova, odnosno ako je to moguće, da se svi posjetitelji zadrže u razini prizemlja, dok je više katove potrebno koristiti isključivo za suce i sudske osoblje. Također, jako bitno je da protok spisa unutar zgrade, odnosno od pisarnice do arhiva ide internom komunikacijom. Dovođenje pritvorenika na suđenje treba omogućiti posebnom komunikacijom kako bi se izbjeglo sprovođenje kroz javnu zonu.

ORGANIZACIJA SUDA

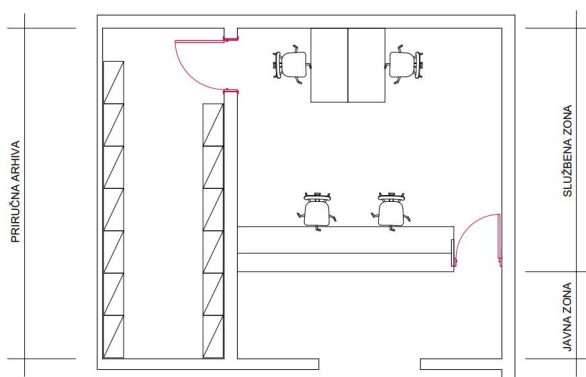
Organizacija zgrade suda predstavlja bitan element prilikom projektiranja zgrade čiji je cilj apsolutna komunikativnost prostora, neometano funkcioniranje i prepoznavanje tokova čije je sigurno funkcioniranje za sudske zgrade od iznimne važnosti. Na samu organizaciju suda u velikoj mjeri utječe radi li se o većem ili manjem sudu i nalazi li se više sudova u jednoj zgradi. Bez obzira na to radi li se o većem ili manjem sudu, preporuča se da se suteran i prizemlje namijene za smještaj prostorija službeničkog, korisničkog i tehnološkog standarda dok se više razine namjenjuju za miran rad suda, prostorije sudskih odjeljenja, sudačkeurede i upravu suda.

PISARNICA

Centralizirana pisarnica u formi šalter sale (za sva sudska odjeljenja). Pristup pisarnici iz javne zone. Klimatizirana, dnevno svjetlo, svjež zrak. Potrebna elektroinstalacija za montažu potrebne računalne opreme i telekomunikacijske opreme, videonadzor i sl. U okviru pisarnice prostor za osoblje koji vrši obradu pismena, te priručni arhiv za privremeno odlaganje predmeta. U ovisnosti o veličini suda, ovaj prostor treba biti minimalne površine 30 m² i opremljen odgovarajućim policama za spise. Police za spise su standardizirane, dimenzija 80x37x210–230 cm, i služe za odlaganje sudskih spisa.

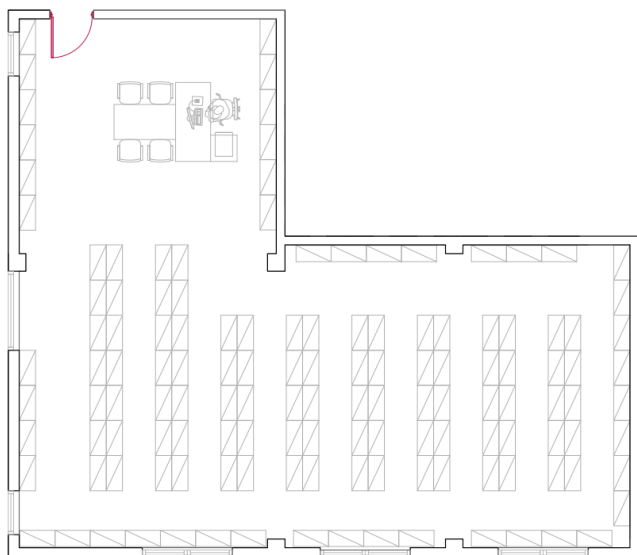
PISARNICA VEĆEG SUDA

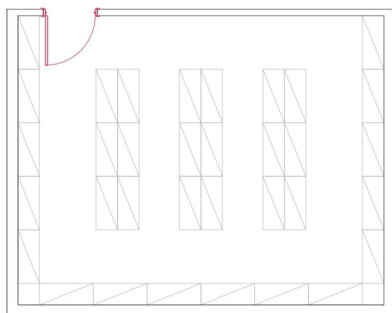
PISARNICA MANJEG SUDA

ARHIV

Prostorija za čuvanje i arhiviranje predmeta bi trebala biti smještena u suterenu objekta ili internom vezom povezana s pisarnicom u prizemlju zgrade suda. Pristup arhivu mora biti iz privatne zone. Pristup arhivu treba biti ograničen samo zaposlenima koji rade s predmetima na način da se na ulazu nalazi čitač kartica. Prostor arhiva u ovisnosti o veličini suda treba biti minimalne površine 100 m². Održavanje klimatskih, kemijsko-bioloških i fizičkih uvjeta podrazumijeva zaštitu građe od štetnih utjecaja vlage, temperature, svjetlosti, ultravioletnih i drugih zračenja, mikroorganizama, prašine, kukaca, glodara i fizičkih oštećenja. U arhivskim depoima se temperatura zraka mora održavati u rasponu od 10° C do 15° C, a relativna vlažnost od 50% do 60%. Arhiv suda mora imati reguliranu temperaturu zimi i ljeti, reguliran stupanj vlažnosti u arhivu, dotok svježeg zraka zbog zaposlenih i ventilacijski sustav, videonadzor, te protupožarni sustav. Arhivska građa se odlaže na arhivske police. Police za spise su standardizirane, dimenzija 80x37x210–230 cm.

ARHIV VEĆEG SUDA

ARHIV MANJEG SUDA

SUDNICE

Sudnica se pozicionira u zoni suđenja (prizemlje + 1. kat). Potrebno je omogućiti pristup sudnici iz javne zone (za stranke u postupku i za publiku), eventualno iz privatne zone (za sudačko vijeće) i iz servisne zone (za pritvorene osobe). Sudnice trebaju biti prilagođene za ulaz i kretanje osoba s poteškoćama u kretanju, tj. vrata sudnice trebaju imati minimalnu širinu 100 cm.

Sudnica se organizacijski dijeli na tri dijela:

- *zona za smještaj sudačkog vijeća,*
- *zona za stranke u postupku, i*
- *zona za publiku.*

Sudačko vijeće se pozicionira na podest širine min. 220 cm, visine 15 cm. Sudačko vijeće se smješta za stolom koji se sastoji iz tri dijela ukupnih dimenzija min. 360 x 80 cm (min. 3 x 120 x 80 cm). Pored stola za sudačko vijeće okomito se postavlja stol za daktilografa.

U zoni za stranke u postupku postavljaju se stolovi za smještaj optuženih i odvjetnika s jedne strane i nasuprot njima tužitelja s druge strane. Ovi stolovi su postavljeni okomito u odnosu na stol za sudačko vijeće. Između ovih stolova se postavlja govornica dimenzija 70 x 60 cm.

U zoni za publiku postavljaju se stolice za smještaj publike.

Specifičnost ovih prostora uvjetuje da završna obrada površina podova, zidova i stropova bude visoke kvalitete. Kao podna obloga sudnice poželjan je DLW pod za visokofrekventne prostore, otporan na habanje i koji se lako održava, ili klasični parket visoke kvalitete.

Rasvjeta za sudnice treba biti reprezentativna i prilagođena načinu obrade stropa (denivelacijama). Kontrola rasvjete treba biti na jednom mjestu, uz ulazna vrata.

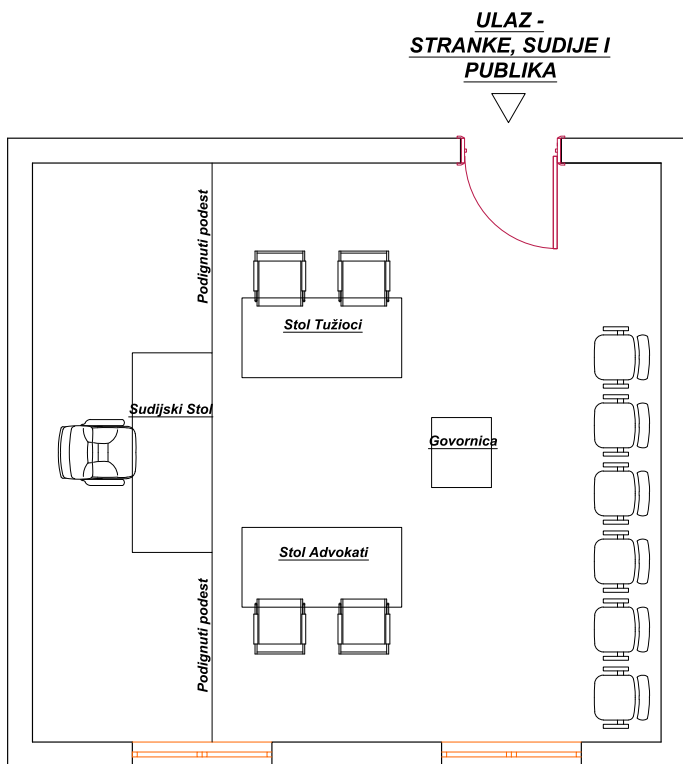
Sudnica treba biti standardno tretirana s aspekta HVAC instalacija. Predlaže se primjena stropnog sustava HVAC-a.

Sudnice treba opremiti instalacijama slabe struje, i to za: audio/video zapise, pozivni sustav (pojačalo, zvučnici u sali i hodniku, ozvučenje sudnice, pozivna jedinica), središnji videonadzor, dojavu požara, kontrolu pristupa (kontrolirani kartični ulaz, izlaz beskartični), te telefonske i računalne instalacije. Instalacije treba voditi u podu i parapetnim zidnim kanalima.

Ispod svih stolova u sudnici trebaju biti postavljene podne kutije s dovoljnim brojem priključaka jake i slabe struje za priključenje računalne i tehničke opreme za audio i video snimanje suđenja, a na stolovima s donje strane trebaju biti postavljeni panik tasteri. Podne kutije su međusobno povezane kanalicama koje trebaju biti dimenzionirane tako da se omoguću povećanje kapaciteta instalacija za 50% u odnosu na trenutne potrebe.

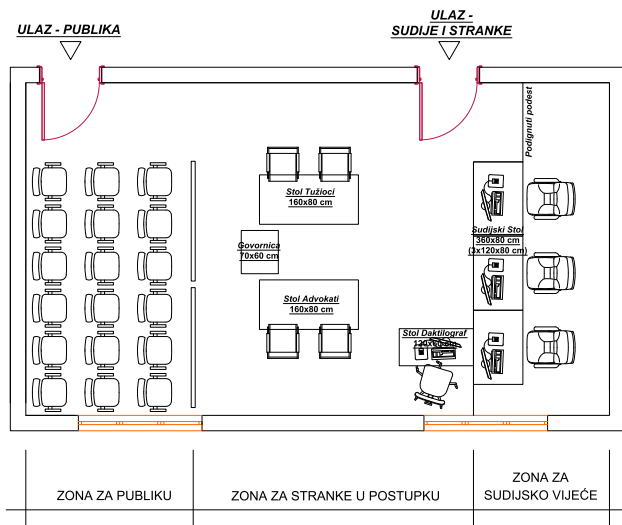
SUDNICA ZA JEDNOG SUCA – PARNIČNI PREDMETI

Sudnica za jednog suca treba imati minimalnu površinu $P=30\text{ m}^2$. Sudački stol dimenzija $200 \times 80\text{ cm}$ je postavljen na podignuti podest. Suci, stranke u postupku i publika mogu ulaziti na isti ulaz. Stranke u postupku se smještaju za stolove minimalnih dimenzija $160 \times 80\text{ cm}$, postavljene jedni prema drugome, okomito u odnosu na sudački stol. Između stolova stranaka u postupku postavlja se govornica dimenzija $70 \times 60\text{ cm}$, koja je izravno okrenuta prema sudačkom stolu.

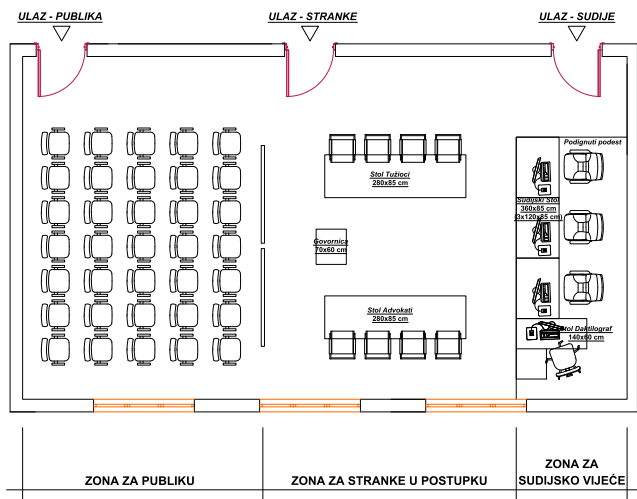
SUDNICA ZA JEDNOG SUCA

Prvostupanjski i drugostupanjski sudovi (sudnice – tročlano sudačko vijeće), kazneni predmeti

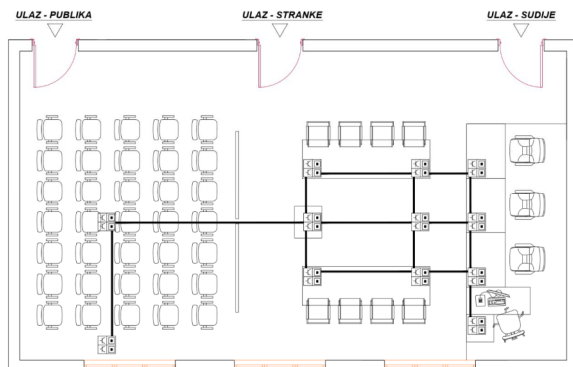

SUDNICA ZA TROČLANO SUDAČKO VIJEĆE

Sudovi do 30 sudaca

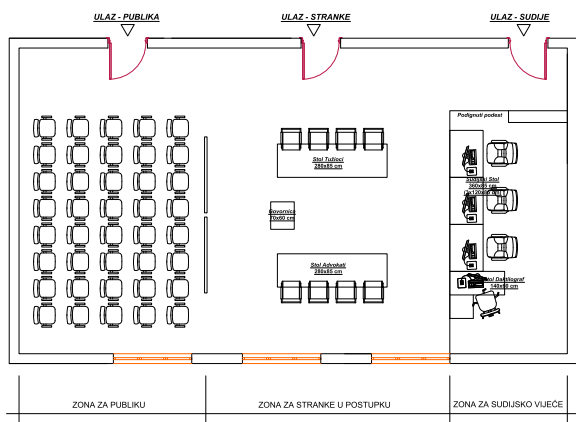

SUDNICA ZA TROČLANO SUDAČKO VIJEĆE

SUDNICA ZA TROČLANO SUDAČKO VIJEĆE

Sudovi do 50 sudaca

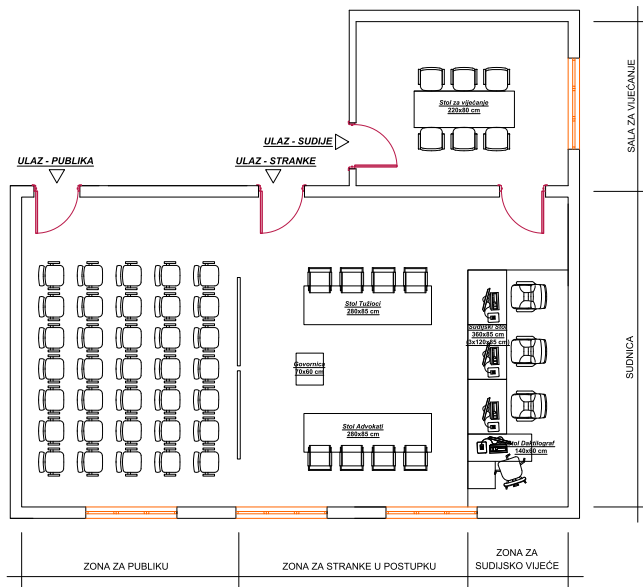

SUDNICA ZA TROČLANO SUDAČKO VIJEĆE

Sudovi spreko 50 sudaca trebaju imati velike sudnice, veličine minimalno 120 m².

SUDNICE ŽUPANIJSKIH SUDOVA

Sudnice županijskih iokružnih sudova, pored svih navedenih uvjeta koje trebaju zadovoljavati i sudnice općinskih i osnovnih sudova, trebaju biti povezane s prostorijom za vijećanje. Članovi sudačkog vijeća ulaze u sudnicu kroz ovu prostoriju i nakon završetka suđenja se povlače i vijećaju o presudi. Prostorija za vijećanje treba biti opremljena stolom i stolicama za smještaj članova sudačkog tročlanog vijeća.

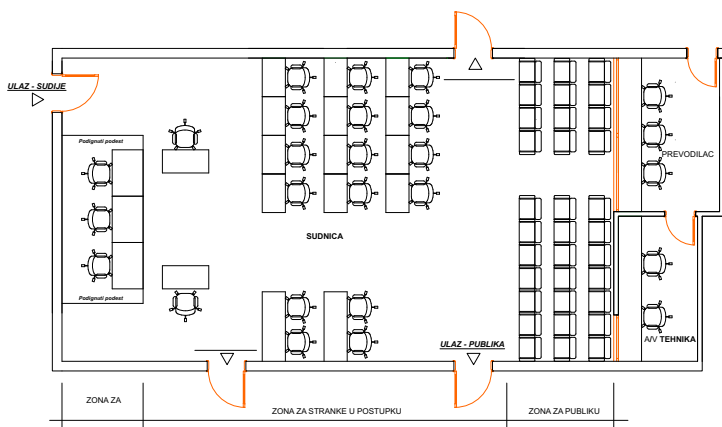

SUDNICA ZA TROČLANO SUDAČKO VIJEĆE SA PROSTORIJOM ZA VIJEĆANJE

SUDNICA ZA SUĐENJE U PREDMETIMA RATNIH ZLOČINA I TEŽIH KAZNENIH DJELA (VELIKE SUDNICE)

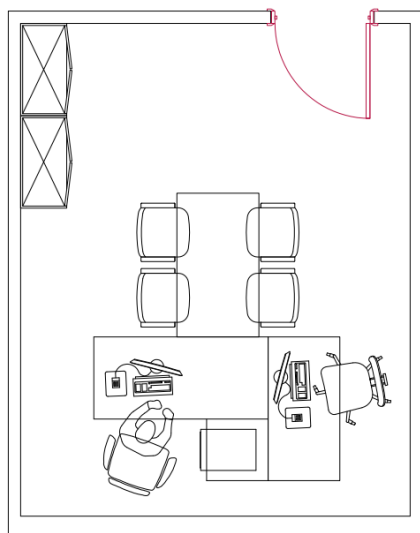
Prostorija preko 100 m², s najmanje dva odvojena ulaza, pristupačna osobama s invaliditetom. Dovoljno prostora za smještaj više optuženih i njihovih odvjetnika. Pozicioniranje u sudnici treba biti takvo da stranke u postupku budu postavljene nasuprot sudskom vijeću, a svjedok prilikom svjedočenja treba imati mjesto za sjedenje između sudačkog vijeća i tužiteljstva, bočno okrenut sudačkom vijeću i tužiteljstvu. Sudnica mora biti klimatizirana, uzosiguranu ventilaciju zraka. LAN mreža u sudnicama treba imati dovoljan broj priključaka koji će zadovoljiti zahtjeve za priključenje tehničke opreme. Uz sudnicu treba biti postavljena prostorija za smještaj tehnike za snimanje tijeka postupka s neometanim pogledom u sudnicu za potrebe tehničkog osoblja. Prostorija za tehničku opremu obavezno mora biti klimatizirana, te imati dovoljan broj priključaka koji će zadovoljiti zahtjeve za priključenje tehničke opreme.

U zgradi treba postojati izdvojena prostorija iz koje bi zaštićeni svjedok putem uređaja za prijenos slike i zvuka dao svoju izjavu i koja bi služila za smještaj zaštićenog svjedoka za vrijeme čekanja svjedočenja (u skladu sa Standardima u provedbi mjera zaštite svjedoka pred sudovima u Bosni i Hercegovini).

SUDNICA ZA SUĐENJE U PREDMETIMA RATNIH ZLOČINA I TEŽIH KAZNENIH DJELA

Sigurnost objekta pravosudnih institucijau skladu sa smjernicama standarda i mjera sigurnosti pravosudnih institucija i nositelja pravosudnih funkcija.

Sudački uredi trebaju imati minimalnu površinu od 16 m². Sudački uredi se smještaju na gornje etaže pravosudnih institucija u tzv. zonu administracije. Sudački ured je opremljena stolom s ladičarem za suca minimalnih dimenzija 160 x 80 cm, stolom s ladičarem za smještaj daktilografa minimalnih dimenzija 140 x 70 cm, te stolom za stranke minimalnih dimenzija 140 x 80 cm sa 4 stolice. Također, u uredu treba predvidjeti minimalno po jedan zatvoreni i otvoreni ormar (police). Obrada podova prvoklasnim parketom ili DLW podom. Uredi se standardno tretirajus aspekta HVAC instalacija. Poželjna je primjena stropnog sustava HVAC-a.

